

MULIGHETSSTUDIE

AKANTUS

Herregården i Larvik

Herregårdshagen

MesterVerket - Gamle Mesterfjellet skole inkl. Gymsalen

Herregårdssletta og Herregårdsbakken

Invitasjon til å utarbeide et mulighetsstudie for et museumsanlegg, en historisk hage, et nyskapende byutviklingsprosjekt

Målsetting:

Fremheve og styrke Larviks grevskapshistorie som en attraksjon, som en kraft i byutviklingen og som en samskapingsarena.

Planlagte tiltak:

- **Flytting av Larvik Museum til Gamle Mesterfjellet skole (MesterVerket)**

Bruk, tilrettelegging, tilbygg/nybygg, museumspaviljong(er) Overordnet plan, detaljert romprogram løses som eget oppdrag.

- **Bruk av Herregården som museum og kulturarena**

Driftskonsepter og romprogram basert på antikvarisk analyse og tilstandsrapport

- **Utvikling av en Herregårdshage**

Tolkning og reetablering av et historisk hageanlegg basert på arkeologiske undersøkelser og historiske kilder samt visjoner for fremtidig bruk.

Vår visjon er å reetablere en hage - fundert på de historiske kildene og det strenge aksesystemet, som harmonerer med Herregården og ruinene av det gamle slottet og som samtidig vil være nyskapende, fremtidsrettet og relevant. Vi ønsker at vårt tids hagearkeologi skal gi inspirasjon til kommende generasjoner og være et aktivum i byutviklingen - at hageanlegget skal oppfylle Gyldensløves ambisjoner om noe grensesprengende og ekstraordinært for Larvik og Norge. Eierskapet og stoltheten over Herregårdshagen og den unike historien må ligge hos innbyggerne i byen og en reetablering av hagen skal oppleves som verdifullt.

- **Flytting av Friskliv og Mestring til Gamle Mesterfjellet skole (MesterVerket)**

Bruk, tilrettelegging, tilbygg/nybygg, arbeidsflater. Overordnet plan, detaljert romprogram løses som eget oppdrag.

- **Etablering av "Frivillighetens Hus" i Gamle Mesterfjellet skole (MesterVerket)**

Bruk, tilrettelegging, trinnvis utvikling, fleksible arealer. Overordnet plan, detaljert romprogram løses som eget oppdrag.

- **Tilrettelegge for relevant aktivitet**

Museumsforskning og -formidling, arbeidstrening, inkludering, læring, urbant landbruk, helsefremmende arbeid, sosialt entreprenørskap. Tilhørighet for innbyggerne. opplevelse for tilreisende, "herlighetsverdier".

- **Tilrettelegge for aktiv drift**

Parkering, drivhus, verksteder, lager, jordkjeller, kompostering/jordfabrikk, vanningsanlegg, dammer og fonteneanlegg, utsalg, selskapsutleie, konserter, eventer og arrangementer mm.

- **Etablering av Nasjonalt senter for hagekunst og grevskapshistorie**

Synliggjøre ambisjonene om etablering av et nasjonalt senter, løfte hagekunstens historie i Norge, bli en arena for hagekunst ny og gammel samt grevskapshistorie.

Etablere rom for temporære utstillinger, utendørs og innendørs, tilrettelegge for årlige arrangementer.

Bakgrunn:

Herregården og Herregårdshagen ble bygget som grev Ulrik Fredrik Gyldensløves residens i 1674.

Bygningen er vedtaksfredet – innvendig og utvendig – fra 1923. Anlegget på 26 daa. var Norges første og største barokke hageanlegg. I mer enn 200 år lå hageanlegget strategisk plassert mellom Larvik sentrum (den egentlige byen) og forstedet Torstrand.

Den kulturhistoriske stedsanalysen (DIVE), gjennomført som kunnskapsgrunnlag for kommunedelplan for Larvik By kommune, dokumenterer verdien av anlegget både nasjonalt og internasjonalt.

Det er gjennomført innledende hagearkeologiske undersøkelser som bekrefter og underbygger skriftlige kilder. Videre utgravinger er planlagt utført sommeren 2023. Arbeidene gjennomføres som et samarbeidsprosjekt mellom Larvik kommune, Vestfoldmuseene, NMBU og VTFK Kulturarv, med støtte fra Riksantikvaren.

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) har foretatt bygnings arkeologiske undersøkelser av Herregårdens hovedbygning og den vestre fløyen. Den østre fløyen er delvis undersøkt. Det er også gjort en vurdering av nødvendige innvendige restaureringstiltak i hovedbygningen og en tilstandsanalyse av eksteriøret. Kostnadsvurderinger foreligger ikke.

Det foreligger en møbleringsplan for hovedbygningen og et utkast til museumsplan.

Fullføring av antikvariske bygningsundersøkelser er en forutsetning for restaurering og museumsbruk

Larvik Museum har i dag sin formidling spredt på 3 lokasjoner. Disse planlegges nå samlet til Herregårdsområdet med en forbindelse ned til den maritime historie som er lokalisert til Skottebrygga-området. Larvik Museum er en enhet i Vestfoldmuseene og arbeider med innsamling og dokumentasjon, forskning og formidling innenfor kulturhistorie relatert til grevskapstid, hagehistorie, herregårder samt byhistorie. Formidling av den maritime historien er også en del av museumsvirksomheten.

Den siste greven, grev Frederik Ahlefeldt-Laurvig solgte Herregården med hagen til en privatmann i Larvik i 1811. I årene frem til Larvik by kjøpte Herregården i 1820 vet vi ikke hva som skjedde verken med bygning eller hage. Etter kommunens kjøp ble imidlertid den nedre delen av hagen tatt i bruk som bypark og dette var dessuten passende omgivelser for byens teater som flyttet inn i Herregårdens store sal. Parken var åpen for alle, og om vinteren da fiskedammene frøs til, var disse populære som skøytebaner. Hagen hadde sin egen gartner ansatt av Larvik by/kommune og han drev sitt kommersielle gartneri i den øverste delen av hagen, samtidig som han hadde ansvar for parken. Fra rundt århundreskiftet ble arealene gradvis nedbygget og fra 1915 fungerte hele den historiske hagen som byggegrunn for skoler, skolegårder og etterhvert parkering.

I forbindelse med Larvik By's 350 års jubileum i 2021, ble det etablert en temporær hage med rampe og utsiktstårn - en "Akselerator" i skolegården. Prosjektet var et samarbeidsprosjekt med arkitektlinjen ved NTNU, frivillige lag- og organisasjoner, lokale barnehager- og skoler samt Larvik fengsel. Prosjektet bidro til å fremskynde en politisk beslutning om å tilbakeføre hele dette sentrale byområdet til Herregården og tilrettelegge for ny bruk.

Sentrale spørsmålsstillinger vi ønsker at mulighetsstudiet skal drøfte:

Museumsaktivitet

Hvordan kan Gamle Mesterfjellet skole fungere som et moderne museumsbygg fra juni 2023 og fremover?

Hvilke bygningstekniske tiltak anbefales gjennomført på kort og lang sikt?

Hvordan kan ett eller flere tilbygg/nybygg supplere den gamle bygningsmassen og fungere som supplement til Herregården og Herregårdshagen i en formidlings sammenheng?

Hvordan kan gjenstående gjennomføring av bygningsrestaurering av Herregården gjennomføres? Hvordan avveie vern og bruk i en museums kontekst.

Hvilken rolle skal den nylig gjenfundne slottsruinen ha i et fremtidig anlegg, skal den ligge åpen og i så fall på hvilken måte?

Sikring av området i og omkring bygg og installasjoner i forhold til åpen hage.

Hvilke(n) funksjon(er) og aktivitet(er) skal gårdsrommet i Herregården ha, inkl. fjellside?

Hvordan skal et reetablert hageanlegg inkludert bastionhagen på sørsiden av bygningen fungere som en moderne formidlingsarena?

Hvordan skal anlegget forholde seg til Herregårdsbakken og Herregårdssletta – i retning sentrum? Hvilket utviklingspotensiale for det helhetlige anlegget ligger i dette området?

Hvordan skal uterommet/hagen i forkant av Herregården og bastionhagen fungere?

Lokal samskapingsarena

Hvordan kan Gamle Mesterfjellet skole fungere som en arena for helsefremmende arbeid, til inkludering og arbeidstrening, for urbant landbruk og læring, for frivilligheten?

Hvilke bygningstekniske tiltak anbefales gjennomført på kort og lang sikt?

Hvordan kan ett eller flere tilbygg/nybygg supplere den gamle bygningsmassen og fungere som supplement til eksisterende bygningsmasse med tanke på varierende aktivitet og mange brukere?

Hvordan kan ett eller flere tilbygg/nybygg supplere den gamle bygningsmassen for å støtte opp under driften av et fremtidig stort hageanlegg?

Hvordan skal anlegget organiseres med tanke på drift og vedlikehold?

Hvordan kan uterommet fungere for grupper av ulike størrelse, tilpasset ulike værforhold og gjennom hele sesongen?

Hva slags aktivitet skal hageanlegget tilrettelegges for utover driftsoppgaver og formidlingsaktivitet?

Hvor skal hovedinngangen til anlegget være? Hvor skal parkeringen skje, innenfor plangrensen eller utenfor? Skal det etableres kiss'n ride eller drop-off sone?

Hvordan kan man bevisst organisere hagerom og evt. nye bygninger for å skape optimale lokalklimatiske forhold for ulike vekster, gjerne også eksotiske.

Hvilke funksjoner utover det historiske, kan dammene og fonteneanlegget ha i et moderne anlegg? Bruke snittet i terrenget.

Hva er de fysiske utfordringene med et slikt stort hageanlegg og hvilke avbøtende tiltak kan avhjelpe? (luktproblematikk, skadedyr, hærverk, avfall, klimatiske forhold)

Hvordan man legger til rette for trinnvis oppbygging av anlegget. Utfordringen ligger i å formidle helheten og visjonen, starte i riktig ende og legge til rette for de beste opplevelsene på ulike trinn i prosjektet.

Nasjonalt senter for hagekunst og grevskapshistorie

Hvordan kan hele anlegget fungere i en rolle som et Nasjonalt senter? Hvordan kan hageanlegget og omkringliggende områder invitere til og tilrettelegges for seminarer og symposier, utstillinger, messer, arrangementer, events?

Hvordan kan det historiske anlegget fungere som en moderne utstillingsarena og representant for norsk hagekunsthistorie? Hvilke fortrinn vil anlegget i Larvik ha i forhold til andre som kunne tenkes å ha tilsvarende ambisjoner? (klimatiske fortrinn, historisk ramme, dyrkningskompetanse)

Hvordan kan det historiske anlegget fungere som en moderne formidlingsarena for norsk- og nordisk grevskapshistorie?

Målgrupper

Den viktigste målgruppen for dette prosjektet er først og fremst byens befolkning - at dette sammensatte og mangefasetterte prosjektet oppleves som verdiskapende og fremtidsrettet for Larvik by.

Vi ønsker at mulighetsstudien skal se litt nærmere på hvem menneskene i byen er og analysere/definere deres behov - hvem er brukere, driftere og publikum?

Videre ønsker vi også å se på betydningen av anlegget i en større kontekst, både regionalt og nasjonalt.

Målgrupper og samarbeidspartnere som ønskes utdypet i studien under er:

- Tilreisende, besøkende, turister (attraksjonskraft lokalt, nasjonalt og internasjonalt)
- Ungdom, unge voksne (læring, arbeidstrening, inkludering, helsefremmende arbeid)
- Pensjonister, seniorer (kunnskapsoverføring, helsefremmende arbeid)
- Barn og skoleelever (læring, opplevelse, lek)
- Voksne (helsefremmende arbeid, inkludering, omskolering, rekreasjon)
- Hageinteresserte (læring, rekreasjon, næringsutvikling)
- Profesjonelle besøkende (næringsutvikling, kunnskapsoverføring)
- Forskere og studerende (kunnskapsoverføring, attraksjonskraft)

Herregårdshagen

For det store hageanlegget ønskes svar på følgende, som del av prosjektleveransen - tilbyder står fritt til å justere, fjerne eller prioritere hva som inngår i tilbudet:

- Hvordan ville grevens hage sett ut, om han skulle bygget den i dag?
- Hva begeistrer, engasjerer og imponerer i fremtidens hage/museum/senter?
Lyd, lys, vann, interaktivitet, robotteknologi, droner, etc.
- Hvilket spenn av vekster ønsker vi at hagen skal romme - klimatiske soner?
- Skal terrengsnittet aktivisere også arealer under bakkenivå og/eller overhengende?
- Hvor mye vann skal hagen romme? Og hvordan ønsker vi at vannet skal oppleves?
- Hva slags læringsarenaer ønsker vi å implementere?

- Hvordan differensiere skjøtelsgraden i anlegget? Hvilke arealer vil være viktigst å ha høy grad av vedlikehold?
- Ny teknologi vs. tradisjonell hage - innovasjonskraft
- Driftsplan - lagring, forkultivering, kompostering, dyrking, salg
- Mobilitetsplan - akser, trapper, ramper, under/over bakkeplan
- Soneplan - åpne/lukkede rom, klimatiske forhold, arbeid/rolig, aktivitetsflater
- Faseplan - rekkefølge, tidsskjema, lag-på-lag, byggeprogram

Ønsket kompetanse i konsulentteam (ikke uttømmende):

- Sivilarkitekt med kunnskap og erfaring fra moderne museumsbygg/anlegg, restaurering, ombygging, fornying, innovasjon, bærekraftig planlegging og drift.
- Landskapsarkitekt eller tilsvarende relevant utdanning på masternivå med kunnskap og erfaring fra etablering av store, sentrumsnære parkanlegg, urbant landbruk, samskapings prosjekter med vekt på bærekraftig planlegging og drift.
- Gartner eller hagebruker med mangeåring dokumentert erfaring med drift og vedlikehold av historiske hageanlegg eller tilsvarende, urbant landbruk, tradisjonell og moderne driftsteknologi. Økologisk eller biodynamisk drift.

Mulig tillegg eller kompetanse som øvrige team medlemmer har:

- Sosial entreprenør. Erfaring/kompetanse på samskaping, sosial bærekraft, samarbeid mellom frivillige, offentlige/statlige myndigheter og næringsliv.

Vi ønsker at Mulighetsstudiet skal synliggjøre potensialet i anlegget, være svært visuelt og illustrativt.

Som svar på utlysningen ønsker vi at tilbydere skal presentere noen illustrasjoner som representerer teamets kompetanse og kapasitet i forhold til visualisering.

Videre ønsker vi at dere i tilbudet viser noen referanseanlegg dere tenker kan være relevant å ha som forbilde og/eller som kan gi inspirasjon til prosjektarbeidet.

Vi ønsker at valgt konsulentteam skal jobbe tett med Vestfoldmuseene og Larvik kommune (prosjektgruppen) i arbeidet med mulighetsstudien Vi ber om at det i tilbudet synliggjøres hvordan dere tenker at samarbeidet skal foregå og hyppigheten av møter/treffpunkt.

Tilbudet ønskes levert innenfor følgende rammer:

Oppdragsforståelse	max 1 A3 side
Inspirasjon/forbildeprosjekter	max 2 A3 sider
Fremdriftsplan	max 1 A3 side
Leveransens innhold	max 2 A3 sider
Illustrasjoner/visualiseringsevne	max 2 A3 sider
Prosjektteam	max 1 A3 side
Referanseprosjekter	max 2 A3 sider
Hva er teamets styrke?	max 1 A3 side

Vedlegg:

Byutviklingsprogrammet

DIVE analyse

Rapport hagearkeologi Herregårdshagen 2021

Tegninger av byggene

Hagedokumentasjon og historikk

Antikvarisk analyse og teknisk tilstandsrapport Herregården (under utarbeidelse)

Masteroppgave Undis Furuheim - en tolkning Herregårdshagen